

katedra andragogiky

TÉZY NA ŠTÁTNE ZÁVEREČNÉ SKÚŠKY ANDRAGOGIKA – BAKALÁRSKY stupeň

www.andragogika.weebly.com

ANDRAGOGIKA

1. Predmet andragogiky: interpretácie predmetu, štruktúra andragogiky a vzťah k iným vedám.
2. Frankfurtská škola – poslanie a cieľ vzdelávania, pedagogika utláčaných P. Freireho, prínos pre prax a teóriu vzdelávania dospelých. I. Illich a mýty o škole.
3. Andragogické koncepcie H. Hanselmana, F. Pöggelera a T. T. Ten Haveho.
4. Andragogická koncepcia M. S. Knowlesa. S. Brookfield - kritika Knowlesovej koncepcie sebariadeného učenia.
5. Andragogika v SR a ČR: integrálna andragogika (Jochmann, Šimek), poňatie andragogiky M. Beneša, J. Perhácsa a V. Prusákovéj.
6. Celoživotné učenie sa a celoživotné vzdelávanie, formálne, neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa. Vzdelávanie dospelých a ďalšie vzdelávanie. Druhy ďalšieho vzdelávania.
7. Vzdelávacia situácia – charakteristiky účastníkov vzdelávania.
8. Objektívne faktory vzdelávacej situácie. Dokumenty celoživotného vzdelávania a legislatívny rámec vzdelávania dospelých v SR.
9. Vzdelávanie na základe kompetencií: kompetencia a základné znaky kompetencie, kľúčové kompetencie, štruktúra profesijnej kompetencie.
10. Andragóg – pracovné pozície a profesijné kompetencie. Vzdelávateľ dospelých -kultúry vzdelávania W. Leirmana, roly vzdelávateľa dospelých
11. Sebvzdelávanie a sebaorganizované učenie. Formy sebvzdelávania.
12. Systémový prístup k ďalšiemu vzdelávaniu: analýza vzdelávacích potrieb, plánovanie a projektovanie, realizácia a vyhodnocovanie vzdelávania.
13. Pojem výchova (edukácia).
14. Dve základné koncepcie vedy (vied) o výchove.
15. Výchovno-vzdelávací (edukačný) proces.
16. Zložky teórie výchovy.
17. Sedem teórií edukácie Yvesa Bertranda.
18. Druhy a formy kultúrno – andragogického pôsobenia.
19. Animácia kultúry.
20. Podstata a význam uplatnenia systémového prístupu k skúmaniu didaktických javov; systémová analýza vyučovacieho procesu dospelých (štruktúra, systémovotvorné prvky a vzťahy medzi nimi).
21. Cieľ – kľúčová kategória didaktiky dospelých; hierarchia cieľov VD, požiadavky na formuláciu cieľa, význam cieľa pre prácu učiteľa dospelých a účastníkov vzdelávania.
22. Didaktické princípy: pojem a ich miesto vo výučbe, klasifikácia didaktických princíпов a charakteristika jednotlivých didaktických princíпов.
23. Metódy vzdelávania dospelých: pojem a miesto metód v systéme vyučovacieho procesu, klasifikácia metód vzdelávania dospelých; charakteristika klasických metód VD.
24. Progresívne metódy vzdelávania dospelých, ich význam, charakteristika a zhodnotenie.
25. Obsah vzdelávania dospelých: pojem, objasnenie kľúčového postavenia obsahu v systéme výučby dospelých, roviny tvorby obsahu VD (konceptná, projektová, realizačná, výsledková), otvorené otázky obsahu VD v súčasnosti.

26. Organizačné formy vzdelávania dospelých: pojem a klasifikácia, charakteristika základných organizačných foriem vo zvolenom subsysteme VD (školský, profesijný či socio-kultúrny).
27. Materiálne didaktické prostriedky: pojem miesto a funkcie MDP vo výučbe dospelých; klasifikácia MDP, požiadavky na učiteľa dospelých pri ich používaní, nové technológie (IKT) a ich vplyv na VD.
28. Celoživotné vzdelávanie: pojem; činitele, vyvolávajúce potrebu CŽV, miesto vzdelávania dospelých v CŽV a úlohy didaktiky dospelých.
29. Charakteristika dospelého človeka ako účastníka vzdelávania.
30. UNESCO – vznik, ciele, poslanie. Špecializované inštitúcie a regionálne strediská a ich praktický význam. Negramotnosť a formy jej riešenia.
31. Európska spolupráca v oblasti vysokých škôl (programy TEMPUS, DELTA, ERASMUS, COMET, LINGUA ...) Význam komparatívnej andragogiky pre medzinárodné vzťahy.
32. Miesto VVD v koncepcii celoživotného vzdelávania u J. A. Komenského.
33. Podiel inštitúcií pre rozvoj histórie vzdelávania dospelých - nedeľné školy, technické inštitúty, vysoké ľudové školy, univerzitné extenzie.
34. Odras osvietenského hnutia a štúrovského hnutia v oblasti vzdelávania dospelých na území Slovenska (prvé vzdelávacie spolky, Slovenské učené tovaríšstvo, prínos J. Fándlyho a štúrovcov, nedeľné školy, hospodárske a sociálne spolky a pod.).

SOCIOLÓGIA

1. Sociológia ako veda o tradičnej, modernej a postmodernej spoločnosti. Funkcie sociológie.
2. Hlavné paradigmy sociológie –teórie, školy a predstavitelia/predstaviateľky.
3. Spoločnosť ako systém, štruktúra spoločnosti. Stratifikačné systémy.
4. Kultúra ako jeden zo znakov spoločnosti. Materiálna a nemateriálna kultúra.
5. Podstata sociálnych inštitúcií. Definície a systematika sociálnych inštitúcií.
6. Rodina ako základný socializačný činiteľ. Typy a funkcie rodiny. Základné vývojové tendencie rodiny.
7. Sociálne skupiny v spoločnosti. Vymedzenie sociálnych skupín.
8. Byrokracia verus učiacia sa organizácia. Byrokracia ako ideálny typ. Dimenzie učiacej sa organizácie.
9. Pojem „kapitál“ v sociológii. Teória foriem kapitálu (ľudský, kultúrny, sociálny).
10. Globalizácia v súčasnej spoločnosti. Globalizácia a sociálna nerovnosť.
11. Sociálne siete v súčasnej spoločnosti. Historické korene sociálnych sietí.
12. Základné formy vedeckej skúmania. Induktívno-deduktívne postupy. Syntéza a analýza (klasifikačná analýza, vzťahová analýza, kauzálna analýza, systémovo - genetická analýza).
13. Proces kvantitatívneho výskumu (stanovenie problému, ciele, znaky, hypotézy).
14. Metódy kvantitatívneho výskumu a ich využitie v rámci andragogického výskumu (historická, typologická, monografická a experimentálna metóda).
15. Proces kvalitatívneho skúmania (stanovenie cieľov, vytvorenie konceptuálneho rámca, definovanie výskumných otázok).
16. Dizajny kvalitatívneho skúmania a ich využitie v rámci andragogického výskumu (prípadová štúdia, biografický dizajn, zakotvená teória, etnografický výskum).
17. Sociológia výchovy ako vedná disciplína. Predmet, obsah a funkcie sociológie výchovy. Sociologické prístupy k výchove a vzdelávaniu.

18. Etapy vývoja sociológie výchovy.
19. Sociologické aspekty výchovy. Podstata výchovy, ciele, funkcie. Výchova v dospelom veku.
20. Sociologické aspekty vzdelania a kvalifikácie. Funkcie vzdelania. Vzdelanostná mobilita, generačný prenos vzdelania. Vzťah vzdelania a kvalifikácie.
21. Celospoločenské kontexty výchovy a vzdelávania. Politické, kultúrne, ekonomické súvislosti výchovy a vzdelávania. Technologický pokrok a vzdelávanie.
22. Sociálno-historické determinanty vzdelania. Školstvo v období otrokárstva, feudalizmu, kapitalizmu. Vzdelanie ako súčasť individuálneho potenciálu elit verzus vzdelanie v otvorenej spoločnosti.
23. Sociálno-ekonomické aspekty vzdelania. Pojem, druhy a ukazovatele efektívnosti vzdelania. Vzdelávanie ako službotvorný proces. Kvalita vzdelávania.
24. Rovnosť prístupu k vzdelaniu. Prístup žien k vzdelaniu, etnické a rasové skupiny a vzdelanie. Negramotnosť ako celosvetový problém a stratégie boja proti nej.
25. Socializácia v sociológii výchovy a vzdelávania dospelých. Vymedzenie pojmu, druhy socializácie a ich špecifiká, fázy socializácie.
26. Socializačné teórie.
27. Sociologická charakteristika základných životných etáp človeka I. – detstvo a mladosť.
28. Sociologická charakteristika základných životných etáp človeka II. – dospelosť.
29. Sociologická charakteristika základných životných etáp človeka III. – staroba.
30. Vybrané aspekty sociológie rodiny. Premeny rodiny ako inštitúcie, funkcie rodiny.
31. Sociálne prostredie ako faktor utvárania osobnosti. Klasifikácia prostredia. Genotyp a fenotyp. Pojem osobnosti v sociológii výchovy.

PSYCHOLÓGIA

1. Psychológia ako veda. Predmet, systém psychologických vied, základné psychologické smery a prístupy. Výskumné metódy psychológie.
2. Poznávacie procesy - pociťovanie, vnímanie, predstavivosť a fantázia, pozornosť, pamäť, myslenie, reč. Základná charakteristika jednotlivých procesov.
3. Emocionalita. Klasifikácia a charakteristika jednotlivých stavov a procesov. Emocionálna inteligencia, emocionálne a sociálne kompetencie osobnosti a ich rozvoj.
4. Psychológia osobnosti. Pojem, štruktúra, zložky osobnosti (schopnosti, temperament, charakter). Teórie a typológie osobnosti.
5. Správanie človeka v záťažových životných situáciách. Druhy záťažových situácií (frustrácia, deprivácia, stres, konflikt). Stratégie zvládania záťažových situácií.
6. Determinácia a periodizácia vývinu. Kritériá periodizácie, medzníky a obdobia v ontogenéze. Periodizácia vývinu podľa Eriksona a podľa Kohlberga.
7. Obdobie adolescencie a mladšej dospelosti. Telesný a pohybový vývin, psychický vývin, vývin sociálnych vzťahov.
8. Obdobie strednej a neskorej dospelosti, staroba. Fyzické a psychické zmeny, sociálne vzťahy v uvedených vekových obdobiach.
9. Pojem učenie ako kľúčová téma psychológie učenia. Priebeh učenia a jeho fázy. Individuálne charakteristiky vo vzťahu k učeniu – učebný a kognitívny štýl.
10. Druhy učenia a ich základná charakteristika.

11. Zákony učenia. Motivácia ako faktor úspešného učenia.
12. Dospelý ako účastník učenia a vzdelávania – kognitívne, emocionálne, motivačné a sociálne aspekty učenia v dospelosti. Učebná spôsobilosť (docilita).
13. Autoregulácia a učenie dospelých – vonkajšie a vnútorné podmienky učenia, stratégie a techniky učenia.
14. Psychosociálny kontext učenia a vzdelávania dospelých – interakcia, percepcia a komunikácia vo vzťahu vzdelávateľ a dospelý účastník vzdelávania.
15. Závažné situácie a stres v učení a vzdelávaní dospelých – bariéry efektívneho učenia, únava a učenie, poruchy učenia, skúška ako záťažová situácia.

LITERATÚRA:

Atkinsonová, R. L. a kol.: Psychologie. Praha, Portál 2003

Boroš, J.: Úvod do psychologie. Bratislava, Iris 2002

Čáp, J., Mareš, J.: Psychologie pro učitele. Praha, Portál 2002

Končerková, L. : Vývinová psychológia. Prešov, Lana 2005, 2008, 2010

Kubáni, V. : Všeobecná psychológia. Prešov: FHPV PU 2010 <http://www.pulib.sk/elpub2/FHPV/Kubani5/index.html>

Petřková, A.: Psychologie učení a vzdělávání dospělých. Olomouc, UP 2006

Vágnerová, M.: Vývojová psychologie. Praha, Portál 2000.

Živčicová, E.: Základy psychologie učenia. Praha, UJAK 2011

+ prednášky z jednotlivých psychologických disciplín